

GEN0304
รู้เท่าทันดิจิทัล

D I G I T A L

L I T E R A C Y

Chapter 3

ทักษะและความฉลาดทางดิจิทัล
(Digital Intelligence Quotient: DQ)

อาจารย์ภาชญา เชี่ยวชาญ

หัวหน้าแขนงวิชาการระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ
phachaya.ch@ssru.ac.th

Topics

01 **ทักษะดิจิทัล**

ความหมายและความสำคัญของทักษะดิจิทัล องค์ประกอบของทักษะดิจิทัล การประยุกต์ใช้ทักษะดิจิทัล

02 **ความฉลาดทางดิจิทัล**

ความหมายของความฉลาดทางดิจิทัล ความสำคัญของความฉลาดทางดิจิทัลในยุคศตวรรษที่ 21

03 **ทักษะด้านความฉลาดทางดิจิทัล**

ความหมายและความสำคัญของทักษะด้านความฉลาดทางดิจิทัล องค์ประกอบของทักษะด้านความฉลาดทางดิจิทัล การประยุกต์ใช้ทักษะด้านความฉลาดทางดิจิทัล

01

ทักษะดิจิทัล

ทักษะดิจิทัล (Digital Skill)

ความหมายและความสำคัญของทักษะดิจิทัล

- ช่วงของความสามารถและทักษะที่แตกต่างกัน รวมถึง พฤติกรรม ความเชี่ยวชาญ ความรู้ ความชำนาญ นิสัยในการทำงาน ลักษณะนิสัยการแสดงออกและความเข้าใจที่สำคัญ
- ทักษะดิจิทัล เป็นหัวใจสำคัญที่จะช่วยให้ประเทศไทยก้าวเข้าสู่ยุคใหม่ด้านเทคโนโลยีอย่างเต็มรูปแบบ โดยการยกระดับคุณภาพบุคลากรภาครัฐให้มีความเชี่ยวชาญด้านดิจิทัลในสาขาที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้มข้น และพัฒนาเศรษฐกิจอย่างสร้างสรรค์ พร้อมร่วมผลักดันให้ประเทศก้าวเข้าสู่ **Thailand 4.0**

องค์ประกอบของทักษะดิจิทัล

ทักษะดิจิทัลมีองค์ประกอบทั้งหมด 6 ด้าน ดังต่อไปนี้

1

การใช้เครื่องมือและเทคโนโลยี
(Tools and Technologies)

2

การค้นหา และใช้งาน
(Find and Use)

3

การสอน และเรียนรู้
(Teach and Learn)

4

การสื่อสาร และความร่วมมือ
(Communication and Collaborate)

5

การสร้างสรรค์และนวัตกรรม
(Create and Innovate)

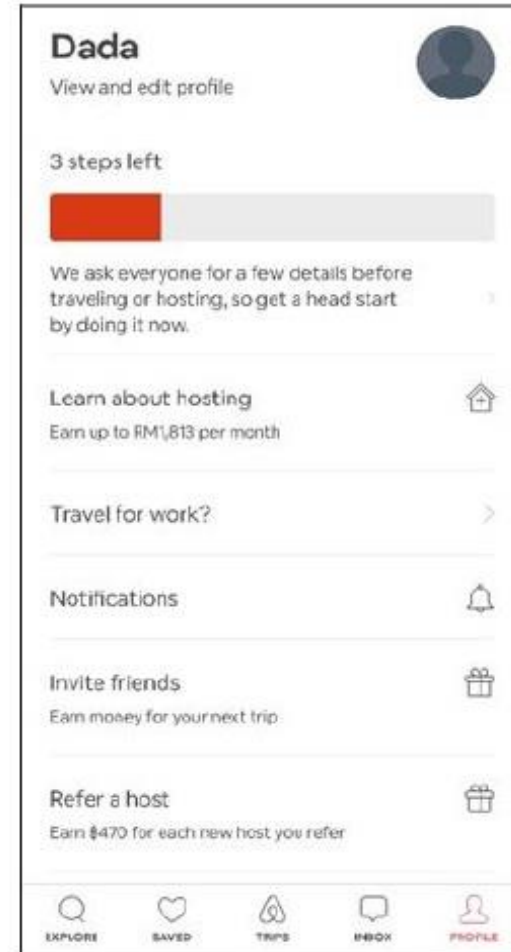
6

อัตลักษณ์ และสุขภาวะ
(Identity and Wellbeing)

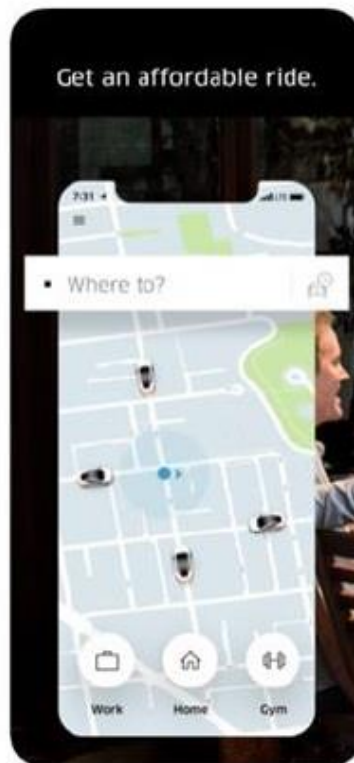
แอปพลิเคชันนี้คืออะไร?

เกี่ยวข้องกับทักษะดิจิทัลด้านใด
อย่างไร?

แอปพลิเคชันนี้คืออะไร?

เกี่ยวข้องกับทักษะดิจิทัลด้านใด
อย่างไร?

การประยุกต์ใช้ทักษะดิจิทัล

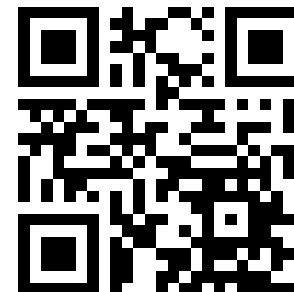
- ในด้านการศึกษานั้น อาจเป็นความรับผิดชอบของทั้งนักศึกษาและผู้ปกครองในการเป็นแบบอย่างพลเมืองดิจิทัล ด้วยการสอนทักษะดิจิทัลและสื่อสังคมออนไลน์ให้กับกลุ่มเด็กและเยาวชน
- สถาบันการศึกษาในต่างประเทศจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่พัฒนาทักษะดิจิทัล และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ประยุกต์ใช้ทักษะดิจิทัลในการเรียนรู้ ทำกิจกรรมในชั้นเรียน และการจัดโครงการงานหรือสร้างสรรค์ผลงานต่างๆ

๖๓ Digital Skills ๓๓๓๓๓๓ !!

Let's START

<http://gg.gg/g3rnx>

การประยุกต์ใช้ทักษะดิจิทัล

- ในประเทศไทย ยังคงถกเถียงกันเรื่องเครื่องมือที่จะมาใช้วัดทักษะทางด้านดิจิทัลของนักศึกษา มหาวิทยาลัย เช่น โปรแกรมในกลุ่มของ Microsoft Office หรือ การใช้งานไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Mail)
- ความฉลาดทางดิจิทัล เป็นรากฐานของการเป็นพลเมืองดิจิทัลที่ดี ซึ่งเป็นบทบาทของผู้ปกครองและครูสอน ที่จะวัดประเมินว่า เด็กและเยาวชนมีทักษะความฉลาดทางดิจิทัลหรือไม่? มากน้อยเพียงใด?

การใช้ทักษะดิจิทัลกับการทำงานของบุคคลและองค์กร

- ทักษะและความสามารถด้านดิจิทัลมีความเชื่อมโยงกันและอาชีพของแต่ละบุคคล
- ตำแหน่งงานและอาชีพต่างๆ มักจะต้องการบุคคลที่มีทักษะดิจิทัล เพื่อให้บุคลากรสามารถปรับตัวให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี
- มีความพร้อมที่จะปฏิบัติงานตามบทบาทและพฤติกรรมที่คาดหวังในบริบทของการปรับเปลี่ยนเป็นหน่วยงานดิจิทัลและสามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้

“ ทักษะดิจิทัลสำคัญแค่ไหน? ในยุคที่เทคโนโลยีมีบทบาทกับทุกชีวิต ”

องค์กรจึงต้องจริงจังกับการพัฒนาศักยภาพและทักษะทางด้านดิจิทัลให้กับบุคลากรที่มีอยู่และต้องพยายามหาผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเข้ามาในองค์กร

การใช้นวัตกรรมต่างๆ ด้านดิจิทัลให้เป็น เช่น ระบบต่างๆ ภายในองค์กร เป็นต้น

องค์กรเริ่มมองหาผู้ที่มีทักษะดิจิทัล เพื่อเข้ามาอยู่ในองค์กรเพิ่มมากขึ้น

ทั้งเด็กจบใหม่หรือผู้ที่มีประสบการณ์แล้ว ซึ่งความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเชี่ยวชาญ ทั้งอุปกรณ์ฮาร์ดแวร์ ระบบภายในองค์กรที่เป็นซอฟต์แวร์

สามารถเรียนรู้และพัฒนาได้อย่างรวดเร็ว ทั้งยังสามารถสื่อสารและสอนผู้อื่นได้โดยที่องค์กรไม่ต้องลงแรงสอนเองหลายรอบ

หากต้องการเข้าไปอยู่ในองค์กรที่มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นปัจจัยหลัก ทักษะทางด้านดิจิทัล จึงสำคัญสำหรับดิจิทัลเนทีฟเป็นอย่างมาก

การใช้ทักษะดิจิทัลกับการทำงานของบุคคลและองค์กร

ทักษะดิจิทัลที่แต่ละบุคคลควรมีและนำไปใช้ประยุกต์ใช้ในการทำงานในสังคมปัจจุบันที่เปลี่ยนผ่านเข้าสู่ยุคดิจิทัล (Digital Marketing Institute, 2018) มีดังนี้

- 1 ความเชี่ยวชาญในการวิเคราะห์ข้อมูล (Expert Data Analysis)
- 2 ความสามารถขั้นสูงด้านการขาย (Advanced Social Selling)
- 3 ความเชี่ยวชาญด้านโทรศัพท์เคลื่อนที่หรือสมาร์ทโฟน (Mobile Expertise)
- 4 การออกแบบประสบการณ์ผู้ใช้แบบหลายแพลตฟอร์ม (Multi-Platform UX Design)
- 5 ด้านความปลอดภัยเครือข่ายและสารสนเทศ (Network and Information Security)
- 6 การคิดอย่างสร้างสรรค์ (Creative Thinking)

02

ความฉลาดทางดิจิทัล

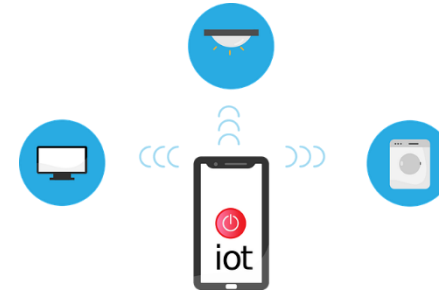
ความฉลาดทางดิจิทัล (Digital Intelligence Quotient: DQ)

- กลุ่มความสามารถทางสังคมอารมณ์ และการรับรู้ที่จะทำให้มนุษย์เราสามารถเผชิญกับความท้าทายของชีวิตดิจิทัล และสามารถปรับตัวให้เข้ากับชีวิตดิจิทัลได้
- ความสามารถในการแปลงข้อมูลดิบให้เป็นข้อมูลที่มีการดำเนินการ และมีโครงสร้าง ซึ่งสามารถนำมาใช้เพื่อประโยชน์ของสังคมในยุคนี้ เมื่อโลกมีการเชื่อมโยงของข้อมูลอย่างอิสระ รองรับต่อความต้องการของผู้ใช้ที่แตกต่างกัน
- เพราะผู้ที่ใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลมีจุดประสงค์ที่แตกต่างกัน พวกเขาจะต้องพัฒนาความคิดที่ช่วยให้พวกเขาสามารถบูรณาการความต้องการในสถานที่ทำงานต่างๆ มีความเร็ว ความคล่องตัว ทำให้การทำงานหลายอย่างทำได้มีประสิทธิภาพ

ความฉลาดทางดิจิทัล

- ในอีกด้านหนึ่ง องค์กรต้องเผชิญกับคู่แข่งรายใหม่ที่มาพร้อมกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล
- ในทางกลับกันสามารถปรับตัวได้เร็วขึ้นและปรับแต่งผลิตภัณฑ์และบริการของพวกเขาให้ตรงกับลูกค้าที่ได้รับข้อมูลมากขึ้นเกี่ยวกับข้อเสนอของตลาดและความต้องการมากขึ้นโดยทำให้การแข่งขันทางธุรกิจมีสูงขึ้น
- การพัฒนาอย่างต่อเนื่องของการปฏิวัติอุตสาหกรรม เช่น อินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง (Internet of Things) ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) บล็อกเชน (Blockchain)

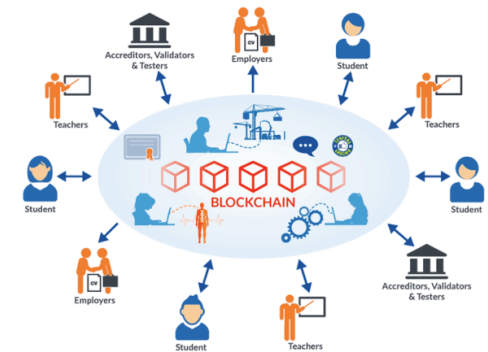
Internet of Things

Big Data

Artificial Intelligence

Blockchain

ความฉลาดทางดิจิทัลในยุคศตวรรษที่ 21

- เป็นผลจากศึกษาและพัฒนาของ DQ institute หน่วยงานที่เกิดจากความร่วมมือกันของภาครัฐและเอกชนทั่วโลก ประสานงานร่วมกับ World Economic Forum
- เด็กและเยาวชนในยุคดิจิทัลที่ถือว่าเป็นชาวดิจิทัล (Digital Native) ที่เติบโตมาพร้อมกับอุปกรณ์ดิจิทัลและอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่มีความสามารถในการใช้สื่อดิจิทัลมีศักยภาพในการเรียนรู้และใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลสูง
- ด้วยลักษณะการติดต่อสื่อสารที่รวดเร็วอย่างอิสระไร้พรมแดน และไม่มีการระบุดัชนีที่ชัดเจนรวมถึงการสร้างโลกเสมือนจริง ทำให้การรับรู้และการใช้ชีวิตของเด็กยุคนี้มีลักษณะที่ต้องมีทักษะชีวิตใหม่ๆ

ความฉลาดทางดิจิทัลในยุคศตวรรษที่ 21

- ตัวชี้วัดอย่างความฉลาดทางเชาวน์ปัญญา (Intelligence Quotient: **IQ**) ได้ถูกนำมาใช้ พัฒนาระดับทักษะทางสติปัญญาของมนุษย์
- ในขณะที่ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient: **EQ**) ได้นำมาศึกษาเพื่อพัฒนาระดับ ทักษะความฉลาดทางอารมณ์ แต่ด้วยบริบททาง สังคมที่เปลี่ยนไป
- ปัจจุบันทักษะความฉลาดทางปัญญาและทางอารมณ์ ไม่เพียงพอต่อสิ่งที่เยาวชนต้องเผชิญในโลกไซเบอร์

03

ทักษะด้านความฉลาดทางดิจิทัล

ทักษะด้านความฉลาดทางดิจิทัล

1 การแสดงตัวตนบนโลกดิจิทัล (Identity Skill)

ความสามารถในการสร้างและบริหารจัดการอัตลักษณ์ที่ดีของตนเองไว้ได้อย่างดีทั้งในโลกออนไลน์และโลกความจริง

3 ความปลอดภัยทางดิจิทัล (Safety Skill)

ทักษะในการบริหารจัดการความเสี่ยงในโลกออนไลน์ เช่น การไม่ไประรานและสามารถจัดการกับการถูกระรานบนโลกไซเบอร์

5 ความฉลาดทางอารมณ์บนโลกดิจิทัล (Emotional Skill)

ทักษะในการเข้าสังคมในโลกออนไลน์ เช่น การแสดงความคิดเห็นออกใจเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ยินดี ฯลฯ เพื่อสานสัมพันธ์กับผู้คนในโลกออนไลน์

7 การรู้ดิจิทัล (Literacy Skill)

ความสามารถในการค้นหา ประเมิน ใช้ประโยชน์ แบ่งปัน และสร้างสรรค์เนื้อหา รวมไปถึงความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ หรือ คิดเชิงประมวลผล

2 การใช้เครื่องมือและสื่อดิจิทัล (Use Skill)

ทักษะในการใช้เครื่องมือและสื่อในยุคดิจิทัล เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยสามารถสร้างสมดุลให้กับชีวิตออนไลน์และออฟไลน์ได้อย่างดี

4 ความมั่นคงปลอดภัยทางดิจิทัล (Security Skill)

ความสามารถในการตรวจสอบ เบื้องต้นว่าตนเองมีภัยคุกคามในโลกไซเบอร์หรือไม่ และการป้องกันการหลีกเลี่ยง และจัดการอย่างถูกวิธีเมื่อเจอภัยคุกคามหรือถูกละเมิดความปลอดภัยด้วย

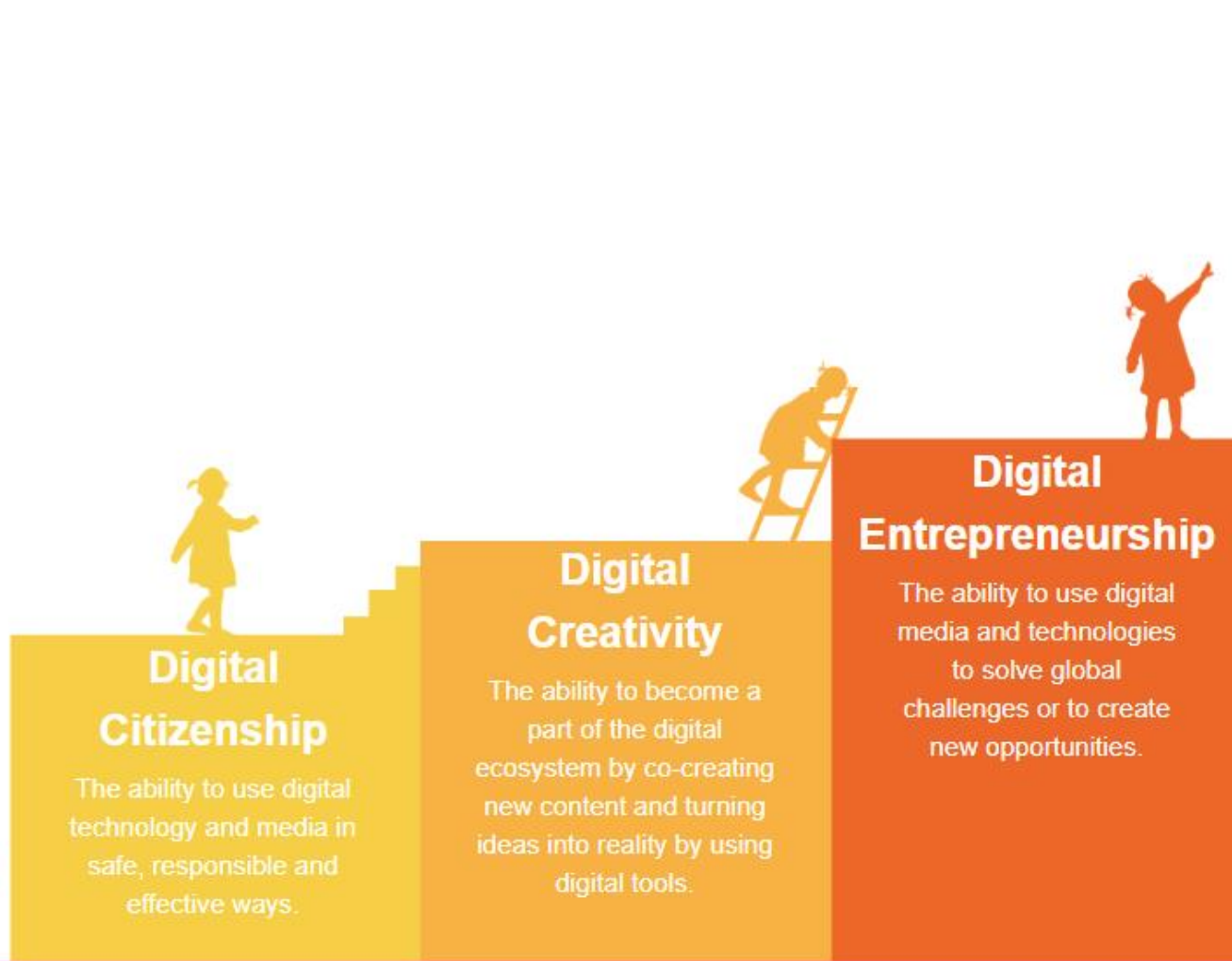
6 การสื่อสารดิจิทัล (Communication Skill)

ความสามารถในการสื่อสาร ปฏิสัมพันธ์ และร่วมมือกับผู้อื่น โดยใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัล

8 สิทธิทางดิจิทัล (Rights Skill)

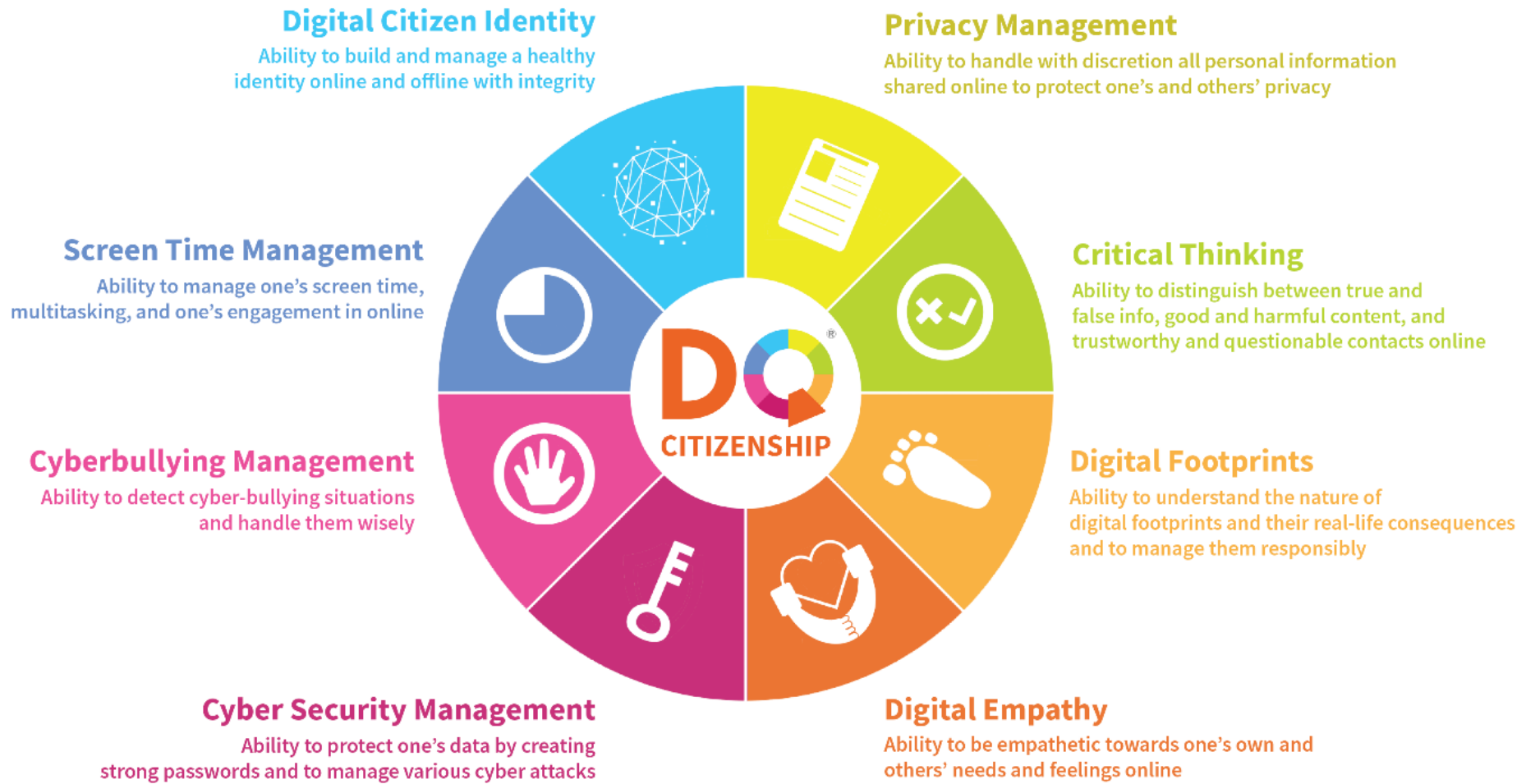
ความเข้าใจในสิทธิเฉพาะตัว และสิทธิทางกฎหมาย รวมไปถึงสิทธิความเป็นส่วนตัว ทรัพย์สินทางปัญญา เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และหลีกเลี่ยงภัยคุกคามจากความเกลียดชังของทั้งตัวเองและผู้อื่น

ทักษะด้านความฉลาดทางดิจิทัล

Community-Based Values

8 ทักษะที่ดิจิทัลเนทีฟที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในการเป็นพลเมืองดิจิทัล

8 ทักษะที่ดิจิทัลเนทีฟที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในการเป็นพลเมืองดิจิทัล

การประยุกต์ใช้ทักษะด้านความฉลาดทางดิจิทัล

ในอนาคตทักษะเพียงแค่ว่าอินเทอร์เน็ตใช้งานอย่างไร เขียนโค้ดยังไง กระบวนการการตลาดดิจิทัลเป็นยังไง มีทักษะทางสื่อสังคมออนไลน์ และเครื่องมือสำหรับสืบค้น

องค์กรมากมายที่ต้องเกิดการหยุดชะงัก เพราะระบบดิจิทัลอย่างที่เราบางคนอาจเรียกว่า การทำลายทางดิจิทัล (Digital Disruption)

พฤติกรรมสื่อสารที่เปลี่ยนแปลงของผู้บริโภคในยุคดิจิทัล ทำให้ต้องปรับตัวและเรียนรู้การนำทักษะดิจิทัล และทักษะด้านความฉลาดทางดิจิทัล มาใช้การใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างถูกต้องวิธี

เมื่อเกิดการสร้างสรรค์เนื้อหา สารสนเทศ และผลิตภัณฑ์หรือบริการใหม่ๆ ขึ้นมา อาจจะต้องคำนึงถึงสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับลิขสิทธิ์และกฎหมายต่างๆ ด้วย

ความเป็นส่วนตัว ทรัพย์สินทางปัญญา เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และหลีกเลี่ยงการใช้ถ้อยคำที่ทำให้เกิดภัยคุกคามทั้งต่อตัวเองและผู้อื่น

สามารถประยุกต์ใช้ทักษะความฉลาดทางดิจิทัลในด้านความเสี่ยงจากเนื้อหา (Content Risks) ซึ่งเป็นทักษะในการจัดการเนื้อหา โดยการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ รวมถึงตรวจสอบข้อเท็จจริง

Q&A

